

การถ่ายโอนภารกิจของกรมชลประทานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายพงศ์ธรณ์ สุวรรณพิมล
ผู้ตรวจราชการกรมชลประทาน เขต 14

ศัพท์ชลประทานที่ควรรู้

การชลประทาน หมายถึง กิจกรรมที่กรมชลประทานจัดทำขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำ หรือเพื่อ กัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือ แบ่งน้ำเพื่อการเกษตร การสาธารณสุขปโภค การพลังงาน การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ระบบนิเวศน์ การคมนาคมทางน้ำ ซึ่งอยู่ในเขตชลประทาน และหมายความรวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำด้วย

ทางน้ำชลประทาน หมายความว่า ทางน้ำที่รัฐมนตรีได้ประกาศให้เป็นทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง

ทางน้ำชลประทาน มี 4 ประเภท

- ประเภทที่ 1** ได้แก่ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำและคลองซอยหรือสิ่งที
ก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในลักษณะเดียวกัน ที่กรมชลประทานจัดให้มีขึ้น
เพื่อใช้ในการส่ง ระบาย กัก หรือกั้นน้ำเพื่อการชลประทาน
- ประเภทที่ 2** ได้แก่ ทางน้ำที่มีการใช้ประโยชน์ทั้งด้านการชลประทานและ
การคมนาคมทางน้ำ เฉพาะภายในเขตพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน
- ประเภทที่ 3** ได้แก่ แหล่งน้ำต้นทุนที่สงวนไว้ใช้ในการชลประทาน
- ประเภทที่ 4** ได้แก่ ทางน้ำธรรมชาติและอ่างเก็บน้ำ อันเป็น**อุปกรณ์**แก่การชลประทาน

เขตชลประทาน หมายความว่า เขตที่ดินซึ่งได้รับประโยชน์จากการชลประทาน
คันคลอง หมายความว่า มวลดินที่ถมขึ้นเป็นคันยาวไปตามคลอง
ทางจราจร ประเภท **F6** หมายถึง

- ถนนลูกรัง
- ผิวจราจรกว้างไม่เกิน 6 เมตร
- ไม่มีไหล่ทาง

(หมายเหตุ: ถ้ายโอนเฉพาะผิวจราจร บำรุงรักษาได้ หากต้องการปรับปรุงต้องขออนุญาต)

ภารกิจที่กรมชลประทานถ่ายโอน ฉบับที่ 2

ภารกิจที่ 24 การก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ภารกิจที่ 25 การดูแลชลประทานขนาดเล็ก

(องค์ประกอบต้องครบสมบูรณ์ตามภารกิจ)

ประเภทโครงการชลประทาน และข้อพิจารณา

ประเภทโครงการ ชลประทาน

ข้อพิจารณา

ขนาดใหญ่

- มีรายงานการศึกษาความเหมาะสม
- มีรายงานการศึกษาผลกระทบผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม เช่น IEE , EIA , SEA เป็นต้น
- มีการพิจารณาด้านการจ่ายค่าชดเชยทรัพย์สิน
(ค่าที่ดิน ค่ารื้อย้าย ค่าสิ่งปลูกสร้าง)
- ใช้ระยะเวลาดำเนินการเกิน 1 ปี

ขนาดกลาง

ขนาดเล็ก

- มีรายงานการศึกษาโครงการเบื้องต้น
- ใช้ระยะเวลาดำเนินการไม่เกิน 1 ปี
- การมีส่วนร่วมของราษฎร(บริจาคที่ดิน)

IEE - Initial Environment Examination
EIA - Environment Impact Assessment
SEA - Social Examination Assessment

ประเภทโครงการชลประทานที่ถ่ายโอน

โครงการชลประทานขนาดเล็ก งานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ที่กรมชลประทานได้เริ่มก่อสร้างมาตั้งแต่ พ.ศ. 2520 เพื่อแก้ปัญหาหรือบรรเทาความเดือดร้อนเกี่ยวกับเรื่องน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค และการเกษตร การแก้ไขบรรเทาความเดือดร้อนจากอุทกภัยและน้ำเค็มที่ขึ้นถึงพื้นที่เพาะปลูก ก่อสร้างแล้วเสร็จภายใน 1 ปีและไม่มีการจ่ายค่าชดเชยที่ดิน

อาคารชลประทานขนาดเล็ก ตามภารกิจถ่ายโอนฉบับที่ 2 ได้แก่ **เขื่อนและทำนบ ฝาย ระบบส่งน้ำ ขนาดเล็ก** สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและปัญหาที่เกิดขึ้น ตามความต้องการของราษฎร (ยกเว้นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการ ปชด.) 8

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542

แผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543

แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 1)

ส่วนราชการ 57 กรม ใน 15 กระทรวง และ 1 ส่วนราชการที่ไม่ได้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม ต้องถ่ายโอนภารกิจรวม 6 ด้าน จำนวน 245 ภารกิจ ให้แก่ อปท. ทุกรูปแบบ

กรมชลประทาน การถ่ายโอน 8 ภารกิจ

1. การดูแลบำรุงรักษา ปรับปรุงโครงการชลประทานขนาดเล็ก
2. การดูแลรักษาทางน้ำ
3. การดูแลรักษา ปรับปรุง โครงการชลประทานระบบท่อ
4. บำรุงรักษาทางชลประทาน
5. โครงการขุดลอกหนองน้ำและคลองธรรมชาติ
6. งานจัดสรรน้ำในระดับแปลงนา และหรือคันคูน้ำ
7. การสูบน้ำนอกเขตชลประทาน
8. โครงการถ่ายโอนการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

กรมชลประทาน ถ่ายโอนภารกิจ จำนวน 2 ภารกิจ

24. การก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

25. การดูแลการชลประทานขนาดเล็ก

ขอบเขตการถ่ายโอนตามแผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ 2)

- 1. แหล่งน้ำที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และมีปริมาตรเก็บกักน้ำ น้อยกว่า 2 ล้านลูกบาศก์เมตร** ให้ถ่ายโอนให้กับ อปท. ที่เป็นที่ตั้งแหล่งน้ำนั้น
- 2. แหล่งน้ำที่มีการใช้ประโยชน์ครอบคลุมพื้นที่มากกว่าหนึ่งจังหวัด** ให้ส่วนราชการเป็นผู้ดำเนินการ หาก อบจ. แต่ละแห่งตกลงกันได้ ก็ให้ถ่ายโอนให้ อบจ. ที่ขอรับโอนและมีความพร้อม
- 3. แหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีการใช้ประโยชน์ครอบคลุมพื้นที่มากกว่าหนึ่งจังหวัด หรือมีปริมาตรเก็บกักน้ำมากกว่า 2 ล้านลูกบาศก์เมตร** ให้ส่วนราชการเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างและบำรุงรักษาต่อไป

ขอบเขตภารกิจที่ถ่ายโอน

- เชื้อน/ทำนบกดิน
- ฝาย
- ระบบส่งน้ำ

ขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจ

ภารกิจ การก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ

กรณีที่ 1 เป็นอาคารประเภท เขื่อน และทำนบ

รูปแบบที่ 1: เป็น เขื่อนและทำนบที่ ไม่ปิดกั้นลำน้ำเดิม

- ความจุ < 2 ล้าน ลบ.ม. และ
- ความสูง < 5.00 ม. จากฐานราก(ระดับดินเดิม)

รูปแบบที่ 2: เป็น เขื่อนและทำนบที่ ปิดกั้นลำน้ำเดิม

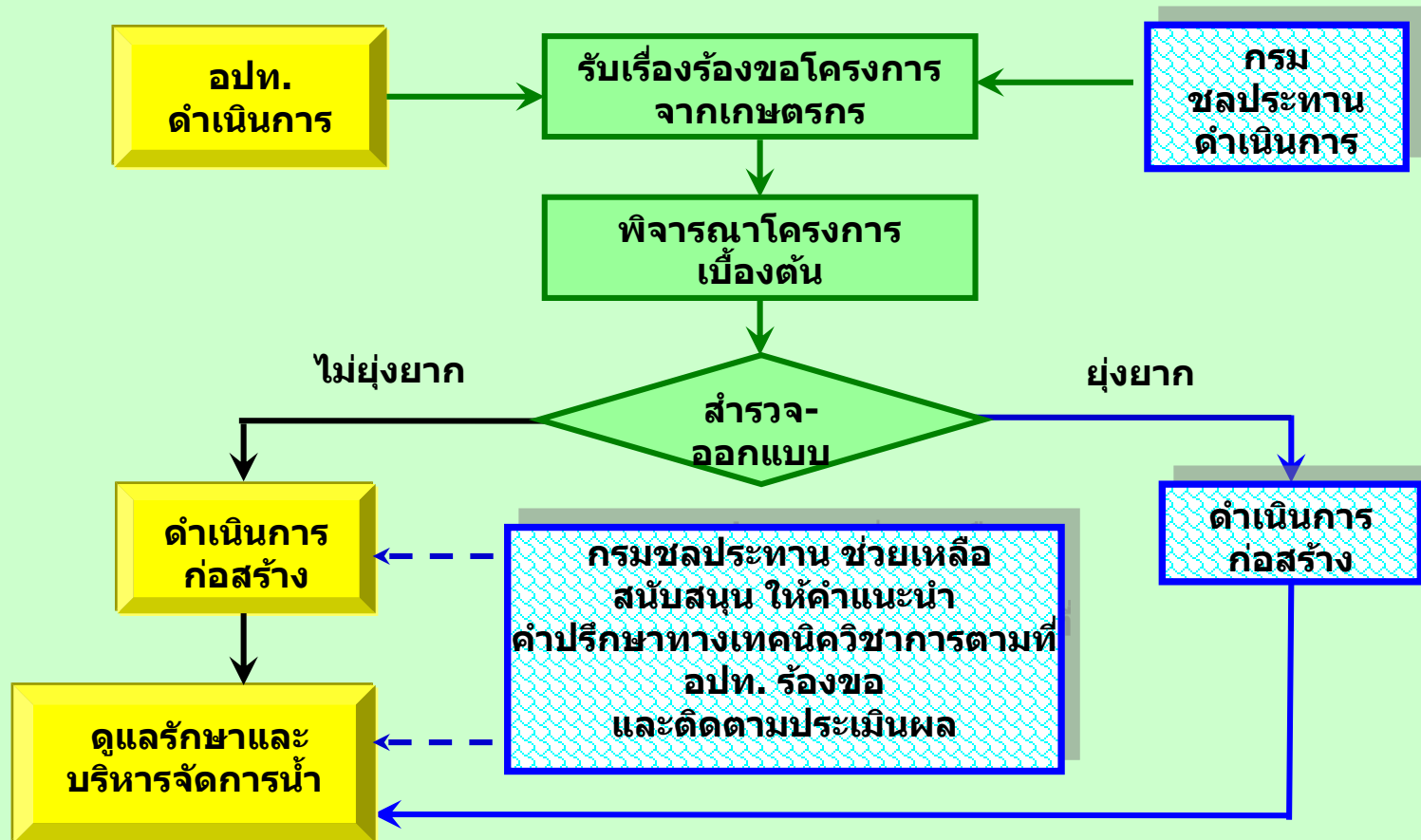
- ความจุ < 2 ล้าน ลบ.ม. และ
- ความสูงตั้งแต่ 5.00-15.00 ม. จากฐานราก(ระดับดินเดิม)

รูปแบบที่ 1: การถ่ายโอนภารกิจ การก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ

กรณีที่ 1: เป็น เขื่อนและทำนบที่ ไม่ปิดกั้นลำน้ำเดิม

ความจุ < 2 ล้าน ลบ.ม. และความสูง < 5.00 ม. จากฐานราก(ระดับดินเดิม)

ลักษณะการถ่ายโอน **อปท. ดำเนินการร่วมกับรัฐ (Share Function)**

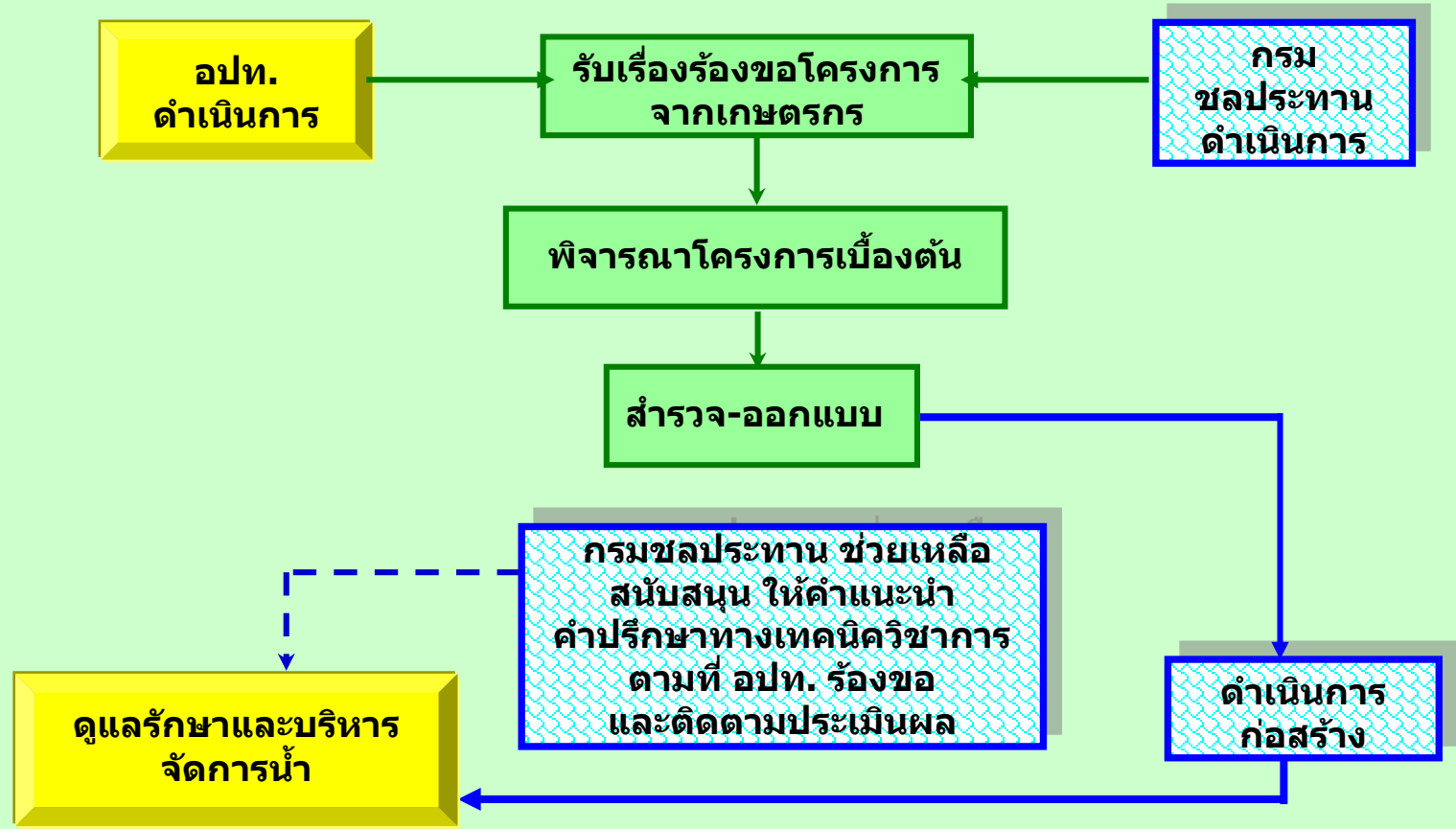
รูปแบบที่ 2: รูปแบบการถ่ายโอนภารกิจ **การก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ**

กรณี 2.1 : เป็น เขื่อนและทำนบ ที่ ปิดกั้นลำน้ำเดิม

ความจุ < 2 ล้าน ลบ.ม. และ

ความสูง ตั้งแต่ 5-15 เมตร จากฐานราก(ระดับดินเดิม)

ลักษณะการถ่ายโอน อปท. ดำเนินการร่วมกับรัฐ (Share Function)

คุณลักษณะฝายที่ถ่ายโอนภารกิจ

- มีความสูงสันฝายไม่เกิน 2.50 ม.จากท้องน้ำ
- ปริมาณน้ำสูงสุดที่ผ่านฝาย ไม่เกิน 15 ลบ.ม./วินาที ในรอบ 25 ปี

ระบบส่งน้ำ

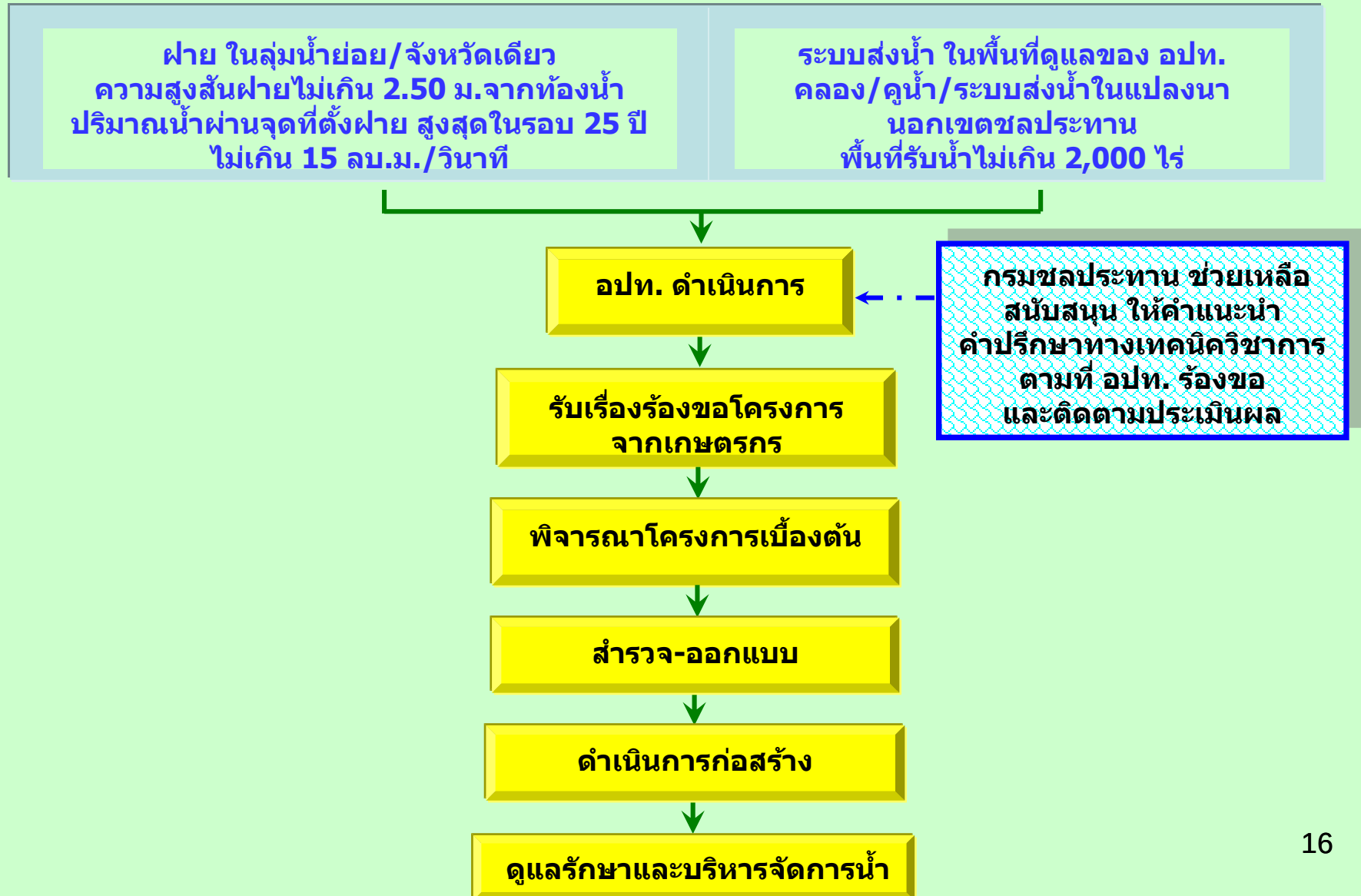
คุณลักษณะระบบส่งน้ำ ที่ถ่ายโอนภารกิจให้ อปท.

- พื้นที่เกษตรที่รับน้ำไม่เกิน 2,000 ไร่
- คลอง/คูน้ำ/ระบบส่งน้ำในแปลงนานนอกเขตชลประทาน

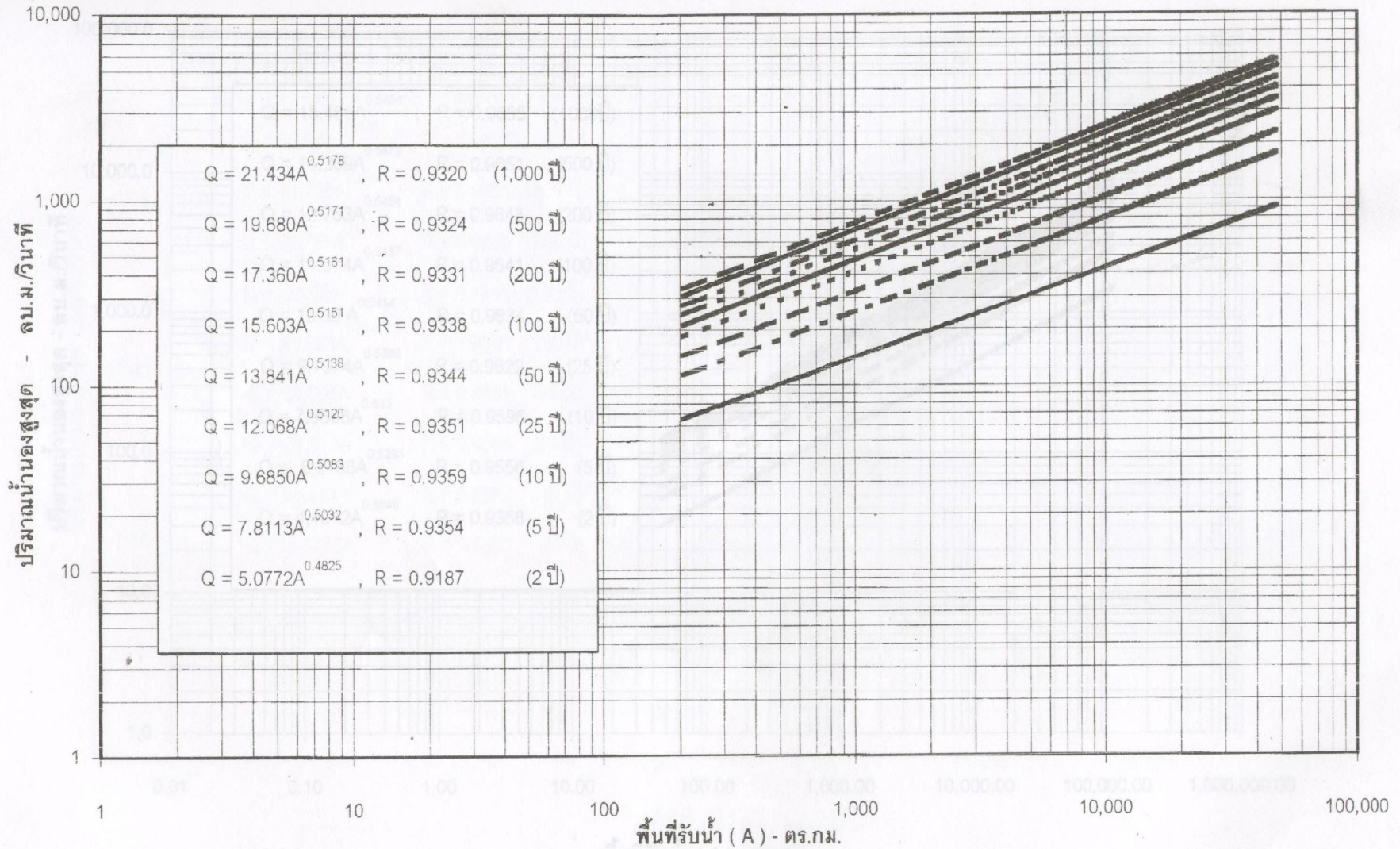
รูปแบบที่ 3: รูปแบบการถ่ายโอนภารกิจ **การก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ** **ฝายและระบบส่งน้ำ**

ลักษณะการถ่ายโอน อปท. ดำเนินการเอง

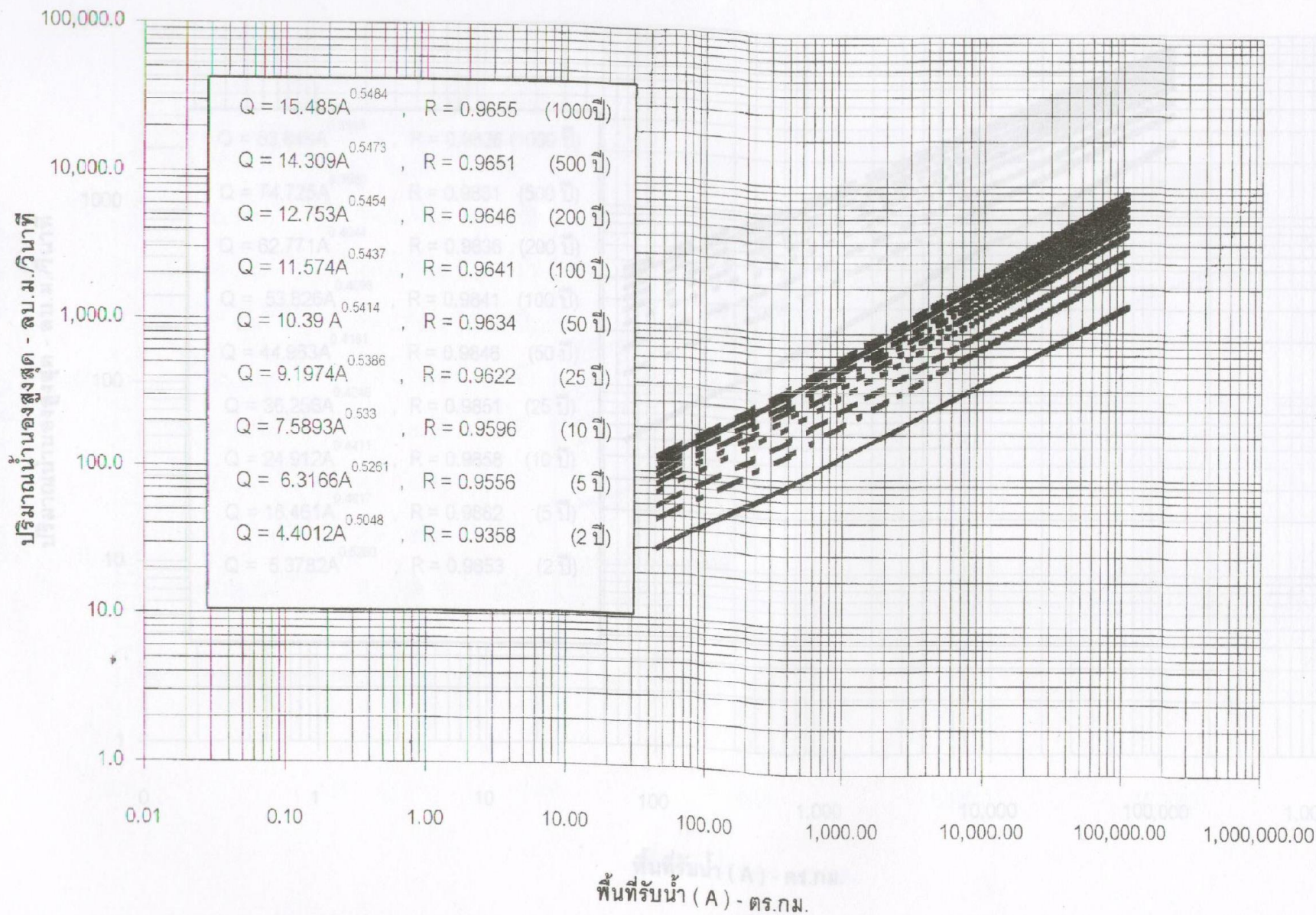

รูปที่ A-11

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำของสูงสุดในรอบปีต่างๆ (Q_{Tr}) และ พื้นที่รับน้ำ (A) ลุ่มน้ำชี

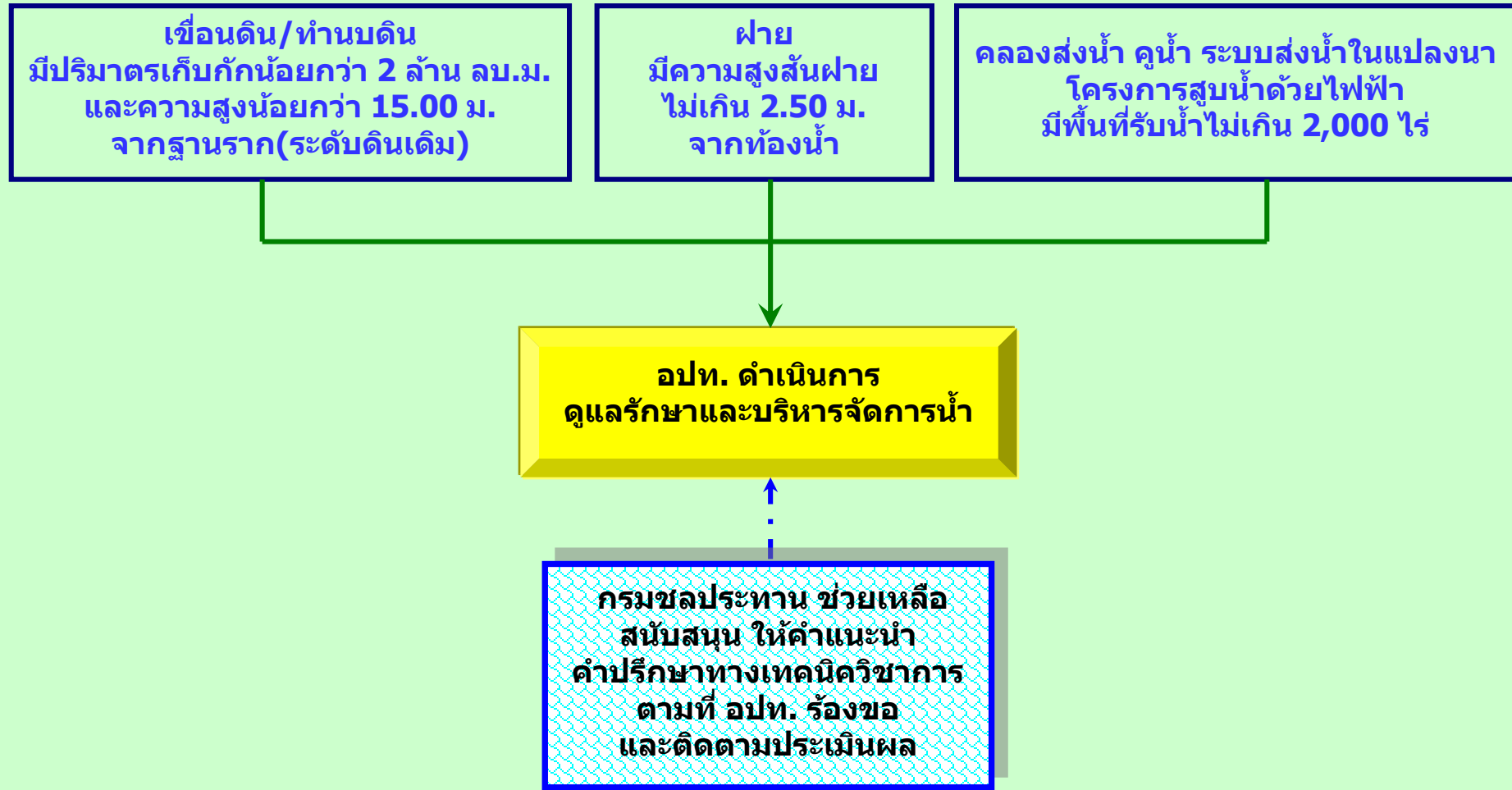
ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำนองสูงสุดในรอบปีต่างๆ (Q_{Tr}) และ พื้นที่รับน้ำ (A) ลุ่มน้ำมูล

รูปแบบที่ 4: รูปแบบการถ่ายโอนภารกิจ การดูแลการชลประทานขนาดเล็ก

ลักษณะการถ่ายโอน อปท. ดำเนินการเอง

ความไม่สมบูรณ์โครงการ

☞ ขาดรายงานการศึกษาการโครงการเบื้องต้น

- ขาดความเชื่อมโยงกับระบบลุ่มน้ำ
- ข้อมูลไม่ครบถ้วน (น้ำต้นทุน สภาพพื้นที่)
- ขาดการมีส่วนร่วม
- บริหารโครงการไม่มีประสิทธิภาพ
- ผลประโยชน์จากโครงการไม่ชัดเจน

☞ ปัญหาผลกระทบจากโครงการ

- สิ่งแวดล้อม
- ป่าไม้ ป่าอุทยาน ป่าสงวน ป่าคุณภาพน้ำชั้น 1A
- การจัดหาที่ดิน

☞ แบบที่ไม่พร้อม (ประมาณราคาผิดพลาด)

☞ ขาดงบประมาณการซ่อมแซมบำรุงรักษาและ การของบประมาณซ้ำซ้อน

มาตรฐานและคู่มือที่เกี่ยวข้อง

- **สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี**
 - คู่มือการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- **กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (thailocaladmin.go.th เปิด e-book)**
 - มาตรฐานอ่างเก็บน้ำและเขื่อนขนาดเล็ก
 - มาตรฐานการก่อสร้าง บำรุง และ การบำรุงรักษาแหล่งน้ำ
 - มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

• **กรมชลประทาน**

- มาตรฐานโครงการชลประทานขนาดเล็กประเภทอ่างเก็บน้ำ
- มาตรฐานอาคารชลประทานประเภทฝาย
- มาตรฐานอาคารในระบบส่งน้ำและระบายน้ำ

คณะกรรมการส่งมอบภารกิจ 4 ท่าน

1. ผู้อำนวยการสำนักชลประทาน หรือผู้แทน เป็นประธาน
2. ผู้อำนวยการโครงการชลประทาน(จังหวัด) หรือผู้แทน เป็นกรรมการ
3. บุคคลที่ผู้อำนวยการสำนักชลประทานพิจารณาตามความเหมาะสม เป็นกรรมการ
4. หัวหน้าหน่วยงานเจ้าของภารกิจ เป็นเลขานุการ

พยานรับมอบภารกิจ จาก อปท. 2 ท่าน

ระยะเวลาการส่งมอบภารกิจภายใน 60 วัน

(หลังจากก่อสร้างแล้วเสร็จ แต่ต้องไม่เกินปีงบประมาณ พ.ศ.2553)

เอกสารการถ่ายโอนภารกิจให้ อปท.

1.บันทึกการส่งมอบภารกิจ

2.บัญชีรายการทรัพย์สิน

3.ข้อมูลรายละเอียดโครงการ

- เรื่องเดิมและประวัติโครงการ

- การศึกษาโครงการเบื้องต้น

- ผังหลักเขต

- แผนที่และแบบก่อสร้าง

- เอกสารการใช้ที่ดิน

- ภาพถ่าย ก่อน ขณะดำเนินการก่อสร้างและแล้วเสร็จ

- บัญชีกลุ่มผู้ใช้น้ำ

ในส่วนที่ คณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐการ
ขอคุ้มครองใน 3 จังหวัด จ.นครราชสีมา, จ.บุรีรัมย์, จ.ชัยภูมิ

-โครงการที่มีความสำเร็จ

-โครงการที่มีปัญหา เช่น การมีส่วนร่วม,เทคนิค.....

ขอให้เพิ่มในเอกสารส่งมอบ โครงการ SP2

-การได้มาของบริษัทรับเหมา

-ผู้ควบคุมการก่อสร้าง

-ป้ายโครงการที่มีการสแกนรูปนายกฯ

-ความพึงพอใจของภาคประชาชน

ขอขอบคุณ

กรมชลประทาน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

www.rid.go.th